

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2023.1.40>**Ю. О. Легеза**

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного,
господарського та екологічного права
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ТА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У статті висвітлюються форми взаємодії Національної поліції та засобів масової інформації. Автором підкреслюється, що проблематика реалізації завдань, що мають досягатися у процесі взаємодії засобів масової інформації та органами Національної поліції, забезпечення ефективності їх взаємодії залежить від встановлення системи оптимальних форм та методів таких взаємозв'язків та забезпечення їх оптимального впровадження. Акцентовано, що взаємодія ЗМІ та Національної поліції своїми результатами має ефективно формувати як професійної правосвідомості, так і створення умов реалізації участі громадськості у здійсненні функцій контролю та інформаційної прозорості здійснення правоохоронної діяльності. Формами взаємодії засобів масової інформації та Національної поліції є: підготовка та оприлюднення прес-релізів як форми відображення інформації про певне суспільне явище чи процес, де учасником виступають органи Національної поліції; підготовка аналітичного інформаційного продукту, де працівники Національної поліції можуть виступати у якості експерта із відповідної сфери суспільних відносин; створення та поширення інформаційного продукту, що має освітньо-культурний чи просвітницький характер. До форм взаємодії Національної поліції та ЗМІ віднесено форми правової освіти населення, в тому числі шляхом проведення правової пропаганди та правової виховання. До найбільш розповсюджених напрямків пропаганди правових знань як форми взаємодії Національної поліції та ЗМІ є роз'яснення законодавства, висвітлення діяльності правоохоронних органів і громадськості зі зміцнення законності та правопорядку, інформація про стан законності і службової дисципліни, обмін досвідом роботи підрозділів Національної поліції, правова хроніка, популяризація юридичної літератури. Зроблено висновок, що функціонально взаємодія Національної поліції та ЗМІ має задовольняти інформаційні потреби споживачів інформаційного продукту, до яких відносяться потреби інтегративного, професійного, диференційованого характеру.

Ключові слова: засоби масової інформації, інформаційні потреби, правоохоронна діяльність, громадськість, Національна поліція, взаємодія, правосвідомість.

Постановка проблеми. Проблематика реалізації завдань, що мають досягатися у процесі взаємодії засобів масової інформації (далі - ЗМІ) та органами Національної поліції, забезпечення ефективності їх взаємодії залежить від встановлення системи оптимальних форм та методів таких взаємозв'язків та забезпечення їх оптимального впровадження. Взаємодія ЗМІ та Національної поліції своїми результатами має ефективно формувати як професійної правосвідомості, так і створення умов реалізації участі громадськості у здійсненні функцій контролю та інформаційної прозорості здійснення правоохоронної діяльності.

Отже, пріоритетним завданням взаємодії ЗМІ та Національної поліції є створення належних передумов до задоволення інформаційних

потреб та інтересів працівників правоохоронних органів як у висвітленні їх діяльності, так і формуванні позитивного іміджу органу влади. Крім того до завдань взаємодії ЗМІ та Національної поліції відноситься задоволення інформаційних потреб громадськості. Вище зазначені міркування свідчать про актуальність даної публікації у світлі відображення проблематики взаємодії в довоєнних умовах, в умовах воєнного стану та в умовах післявоєнної відбудови України.

Ступінь наукової розробки проблеми. Не зважаючи на практичну цінність пошуку ефективних форм та методів взаємодії Національної поліції та ЗМІ, здійснений аналіз публікацій вітчизняних вчених та представників зарубіжної науки (М.І. Козюбра, В.В. Копейчиков, О.Ф. Скакун, С.С. Сливка, І.Е.Фарбер, О.Н.Ярмиш,

О.С.Денисова, А.П.Заєць, І.Д.Казанчук, В.О.Копилов, О.О. Орлова, А.В. Комзюк, Ю.Е.Фінклер, І.В. Щербаков та інші) свідчить про фрагментарність дослідження проблематики встановлення системи форм та методів взаємодії ЗМІ та Національної поліції.

Метою статті визначено здійснення характеристики системи форм та методів взаємодії Національної поліції та засобів масової інформації.

Виклад основного матеріалу. Здійснення взаємодії органів Національної поліції та ЗМІ одним із своїх результатів має досягнення позитивного чи негативного впливів на формування рівня правосвідомості споживача інформаційних послуг. Тезою формування правосвідомості людини є належний рівень її інформованості в тому числі, створення умов для неї для забезпечення задоволення її інформаційних потреб, що сприяє її належній інформаційній обізнаності та володінню належним обсягом знань про конкретне суспільне явище чи процес. Саме тому ефективність взаємодії між ЗМІ та Національною поліцією залежить від якості інформаційного продукту, що поширюється серед громадськості зокрема. І навіть в умовах належного обсягу інформації її усвідомлення споживачем залежить від рівня його інформаційних компетентностей, культури, знань та освіти.

Крім того свідомість людини застосовує інформаційні фільтри і окремі здобуті знання за умови їх некорисності чи низької якості суб'єктом не використовуються, отже, інформаційна взаємодія між ЗМІ та Національною поліцією має відповідати умовам та стандартам корисності та якості інформаційних повідомлень, що має задовольняти адресні інформаційні потреби громадськості. Задоволення інформаційних потреб громадськості залежить не лише від змісту інформаційного продукту, але і від форми їх поширення, хто є носієм таких інформаційних повідомлень. Отже, поширення інформації має відповідати і критеріям переконливості відомостей про явище чи процес. Таким чином, критеріями цінки ефективності взаємодії ЗМІ та Національної поліції є створення якісного, доступного, переконливого інформаційного продукту про суспільне явище чи процес, з яким пов'язується реалізація правоохоронної функції держави.

Успішність взаємодії залежить від рівня інформаційної компетентності осіб, що є сформованими у працівників ЗМІ та Національної поліції. Інформаційна компетентність відобра-

жує соціальний зміст функціонування особи, в тому числі територіальної громади, є втіленням ставлення та підтримки регіональної та державної політик, є проявом формування ефективності форм соціальної відповідальності та юридичної відповідальності як її різновиду.

В сучасному суспільстві інформаційна компетентність допомагає вирішити задачі із орієнтації особи у стрімкому динамічному розвитку сучасного суспільства, сприяє формуванню оптимального стилю інтернет-комунікацій, налагодити успішну взаємодію між соціальними інституціями та органами публічної влади як на регіонального, так і на державного та міждержавного рівнях. Зміст інформаційної компетентності містить у собі такі основні компоненти, як: інформаційно-комунікаційний, мотиваційний та компонент відповідальності.

23 лютого 2023 року Верховна Рада України ратифікувала Угоду між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027) [1; 2]. Відповідно до статті 6 зазначеної Угоди стратегічним напрямком розвитку країн, що її ратифікували, є створення дієвої системи станова та органи Європейського Союзу, які залучені до реалізації програми «Цифрова Європа» або до контролю за цією програмою, мають право комунікувати безпосередньо, у тому числі через системи електронного обміну, з будь-якою фізичною особою, яка проживає в Україні, або юридичною особою, яка зареєстрована в Україні, та отримує фінансування від Європейського Союзу, а також з будь-якою третьою стороною, залученою до освоєння коштів Союзу, яка проживає або яка зареєстрована в Україні. Такі фізичні, юридичні особи та сторони можуть надавати безпосередньо інституціям та органам Європейського Союзу всю відповідну інформацію та документацію, яку вони повинні надавати на підставі законодавства Європейського Союзу, що застосовується до програми Союзу «Цифрова Європа», та на підставі контрактів або договорів, укладених в рамках реалізації такої програми.

Інформаційні та комунікативні компетентності розуміються як здатності особи забезпечити взаємодію між учасниками суспільних відносин, в тому числі у сфері правоохоронної діяльності.

Впровадження концепції електронного урядування та публічного адміністрування вимагає від працівників Національної поліції підвищення їх рівня інформаційних компетентностей, що вимагає перегляду підходів до розуміння змі-

сту вищої освіти за відповідною спеціальністю. Отже, стратегічно важливим завданням сучасної освіти, як зазначається у звіті NMC Horizon, є забезпечення високого рівня цифрової грамотності та інформаційної компетентності, що вимагає перегляду підходів до здійснення як освітньої діяльності, так і задля формування реально необхідних знань та вмій [3, с. 7]. Розуміння цифрових (інформаційних) технологій встановлюється на рівні як міжнародних, так і на рівні національних стандартів, зокрема, відповідно до змісту документації Європейської комісії визначено, що цифровими технологіями розуміється певний продукт чи послуга, що здатні бути використані для створення, зміни, розповсюдження, збереження, отримання, передачі та доступу до інформації онлайн чи у електронній формі [4, с. 90].

На рівні європейського законодавства поширеним є застосування категорії цифрові комунікації замість «IST» (технології інформаційного суспільства), до складу якої входить певна сукупність пристроїв, телекомунікаційного та програмного забезпечення, засобів інфраструктури, включаючи комп'ютерні мережі та онлайн-сервіси, що обслуговують вебсайти, державні реєстри та кадастри, соціальні мережі, сайти центральних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування тощо. До цифрових технологій відносяться безпосередньо комп'ютерні пристрої як носії інформації.

З врахуванням системи рівнів професійного розвитку працівників Національної поліції та ЗМІ, визначених Національною рамкою кваліфікацій [5], є доцільним виокремити такі рівні оволодіння інформаційними технологіями, як: первинний (реалізація здобутих знань) – застосування системи технологічних навичок та інформаційних компетентностей, що дозволяють службовцю вирішити нескладні задачі, що виникають у процесі здійснення покладених компетенцій та завдань; підвищений (опанування інформаційних компетентностей та оволодіння ними) – реалізація здобутих інформаційних знань та компетентностей, що спрямовуються на вирішення практичних завдань із застосуванням цифрових технологій; експертний (вирішення професійних завдань та здатність до навчання інших) – оволодіння інформаційними компетентностями та здатність забезпечити взаємодію службовців та інших учасників публічно-управлінських правовідносин задля продукування нових знань та їх поширення.

Взаємодія ЗМІ та Національної поліції має здійснюватися у формах активного взаємовпливу, де кожен із учасників водночас виступає і як об'єкт впливу, і як суб'єкт підготовки та поширення інформації.

Формами взаємодії є: підготовка та оприлюднення прес-релізів як форми відображення інформації про певне суспільне явище чи процес, де учасником виступають органи Національної поліції; підготовка аналітичного інформаційного продукту, де працівники Національної поліції можуть виступати у якості експерта із відповідної сфери суспільних відносин; створення та поширення інформаційного продукту, що має освітньо-культурний чи просвітницький характер. До форм взаємодії Національної поліції та ЗМІ відносяться і форми правової освіти населення, в тому числі шляхом проведення правової пропаганди та правової виховання. Найбільш розповсюдженими напрямками пропаганди правових знань як форми взаємодії Національної поліції та ЗМІ є роз'яснення законодавства, висвітлення діяльності правоохоронних органів і громадськості зі зміцнення законності та правопорядку, інформація про стан законності і службової дисципліни, обмін досвідом роботи підрозділів Національної поліції, правова хроніка, популяризація юридичної літератури.

Висновок. Саме необхідність володіння інформацією відчувається особистістю як потреба. Інформаційна потреба людини виходить далеко за межі тематичних сфер, і в загальному вигляді особистість – співробітник ОВС – почуває необхідність володіння не тільки повсякденною соціально-економічною, політичною, професійною інформацією, але й незрівнянно більш ширшим обсягом інформації [6]. І в цьому сенсі потреби громадськості вимагають висвітлення інформації як про успішність діяльності Національної поліції, так і про негативні результати її діяльності.

Отже, функціонально взаємодія Національної поліції та ЗМІ має задовольняти інформаційні потреби споживачів інформаційного продукту, до яких відносяться потреби інтегративного, професійного, диференційованого характеру.

Список використаних джерел:

1. Угода між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_005-22#n2

2. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027): Закон України від 23 лютого 2023 року № 2926-IX. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2926-20#n2>
 3. The NMC/CoSN Horizon Report: 2017 K–12 Edition [Online] // New Media Consortium. 2017. 64 p. URL: <https://www.nmc.org/publication/nmccosn-horizon-report-2017-k-12-edition>. Title from the screen
 4. Annex to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning / European Commission. Brussels, 17.1.2018 / URL: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competenceslifelong-learning.pdf>
 5. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
 6. Лєгеца Ю.О. Інформаційні потреби та інтереси співробітників органів внутрішніх справ у формуванні фахової правосвідомості. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2004. Випуск 28. С. 174-180
-

Leheza Yu. O. Forms of interaction of the national police and the media

The article highlights the forms of interaction between the National Police and the media. The author emphasizes that the problem of implementing the tasks that should be achieved in the process of interaction between the media and the National Police, ensuring the effectiveness of their interaction depends on establishing a system of optimal forms and methods of such relationships and ensuring their optimal implementation. It is emphasized that the interaction between the media and the National Police results in the effective formation of both professional legal awareness and the creation of conditions for the implementation of public participation in the implementation of control functions and information transparency in law enforcement activities. The forms of interaction between the media and the National Police are: preparation and publication of press releases as a form of displaying information about a certain social phenomenon or process, where the National Police bodies act as a participant; preparation of an analytical information product, where employees of the National Police can act as an expert in the relevant area of public relations; the creation and dissemination of an information product that is of an educational, cultural or educational nature. The forms of interaction between the National Police and the media include forms of legal education of the population, including through legal propaganda and legal education. The most common areas of propaganda of legal knowledge as a form of interaction between the National Police and the media include clarification of the law, coverage of the activities of law enforcement agencies and the public to strengthen law and order, information on the state of law and service discipline, exchange of experience in the work of the National Police units, legal chronicle, popularization of legal Literature It is concluded that the functional interaction of the National Police and the media should satisfy the information needs of consumers of the information product, which include the needs of an integrative, professional, differentiated nature.

Key words: media, information needs, law enforcement, public, National Police, interaction, legal awareness.